

Dansk Musik Tidsskrift

Årgang 78, nr. 5 februari-mars 2004

Recension: ERIK H. A. JAKOBSEN

Björn Hellström: *Noise Design. Architectural Modelling and the Aesthetics of Urban Acoustic Space*. Bo Ejeby Forlag 2003. 263 sider (incl. cd-rom), SEK 239,00. ISBN 91-88316-38-6.

Her er der til gengæld ikke så meget at spille om. Denne sag er kun for specielt interesserede. Med dette ganske særprægede værk om *Noise Design* disputerede Björn Hellström for doktorgraden i arkitektur tidligere på året.

Historisk er koblingen velkendt, da det er ganske nærliggende at anskue musik/lyd og arkitektur under en fælles synsvinkel, hvilket Hellströms vejleder, Catharina Dyrssen, gjorde i sin egen afhandling, *Musikens rum. Metaforer, Ritualer, Institutioner* (Bo Ejeby Förlag 1995. Omtalt i DMT nr. 4, 1995/96).

Musik kan uden problemer forstås og beskrives arkitektonisk, medens arkitektur er et afgørende element af, hvorledes enhver musik - og lyd i det hele taget - fremtræder. Det véd enhver musiker.

Denne disputats er en undersøgelse af den samlede lydverden, der omgiver os. Der anlægges en strukturel, analytisk vinkel, hvor forfatteren anvender redskaber udviklet af Pierre Schaeffer, men først og fremmest redskaber udviklet ved Cresson Institute i Grenoble. Ved dette institut har man forsket meget i at udvikle metoder og teorier til beskrivelse af lyd miljøer i relation til arkitektur. Bidragydere til dette udviklingsarbejde har (ifølge bogen) været både arkitekter, akustikere, komponister, sociologer, filosoffer og etnografer.

Det er der kommet et højt specialiseret og abstrakt analytisk sprog ud af. Hellström præsenterer dele af dette i sin bog, men det er vanskeligt tilgængeligt og kræver en ikke ringe indsats af sin læser.

Disputatsens grundantagelse er, at akustiske rum virker som en slags instrumentarium, der materialiserer sociale, perceptuelle, kulturelle og rumlige konfigurationer (s. 21). De lange passager på højt abstraktionsniveau munder ud i en række analyser af lyd-miljøet i og ved et antal lokaliteter i Stockholms centrum.

Lydoptagelser fra syv lokaliteter analyseres, beskrives og kategoriseres i overensstemmelse med det i det foregående etablerede forståelsesapparat, hvorefter det er muligt at placere næsten hver eneste lyd på rette hylde. Vel at mærke hele tiden i en sammenhæng med den arkitektoniske struktur det pågældende sted.

Alt sammen yderst sofistikeret, dybt imponerende og højt begavet. Men - hvad det hele egentlig skal kunne bruges til står mig faktisk ikke klart. Det er muligt, at Hellström har en pointe, men jeg stødte ikke på den i denne labyrint af højt lix. Og dog. En vej ud - eller frem - kan være de to lyd-kunst-installationer, som Hellström var med til at udforme i perioden 1995-98, og som netop anvender auditivt og (stiliseret) visuelt materiale fra

netop Stockholms centrum. Lyd- og billedsiden fra disse installationer er at finde på den medfølgende cd-rom.

En fascinerende oplevelse, der givetvis må have gjort sig under de i bogen beskrevne omstændigheder. Netop i kunstens sprog ligger der måske en mulighed for en oplevelse og erkendelse af samspillet med lyd/musik og rum/arkitektur, som kun meget vanskeligt lader sig begribe med nok så mange ord.

På det punkt giver den følgende lille udgivelse et vigtigt perspektiv på Hellströms anstrengelser.